

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Fračičkova ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopol se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 80 v. Pri večkratnem oglaševanju 50% p. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Naša dosedanja narodna mladina.

Odkar se je začel narodni preporod — je hotela biti narodna mladina vedno — najbolj narodna. Zato je bila v obliki, ki so se je uklonili in nado vsem, ki so se upali. Ob slavnostnih in neslavnostnih prilikah se je ta mladina trkala na prsi in je govorila — o svoji narodnosti.

V starih lepih časih je bila to lahka stvar: čepico na glavo — pas preko prsi — pa hajdi na narodno veselico. Ako si bil zraven še govornik ali pevec — si lahko upal na najlepšo politično kariero. Počasi so tisti lepi časi minili in zahtevalo se je od mladine več: dela, pozitivnega dela. Prišlo je čudno vprašanje: kaj je narodnost? Kdo je naroden?

Tako sta nastali na Slovenskem dve narodni dijaški struji: napredna in radikalna. Obe sta trdili, da sta hoteli biti bolj narodni: ena struja je branila narodno čast z orožjem v roki — druga se je oprijela manjšinskega in kulturnega dela. Ako bi ju presojali samo po tem, dano drugi brez dvoma prednost. Prišli pa so klerikalni študentje in so hoteli biti tudi narodni — samo s pristavkom katoliški — in drugi so bili socialisti in so tudi rekli, da so narodni — samo da ne tako, kakor meščanski študentje. Zanimivo je pri tem, da se nobena teh struj — niti radikalna, ki je najbolj visoko dvigala narodni prapor — ni odtrgala v svojem narodnem naziranju od starih tradicij.

Govorilo se je sicer tudi o slovanstvu in jugoslovanstvu, toda — samo govorilo. Kljub slovanstvu in jugoslovanstvu je ostala naša mladina v ozkih domačih mejah; pri vsem svojem slovanstvu niso prišli n. pr. niti do cirilice, ostali so odvisni od nemškega časopisja — in to je bilo za nas vedno značilno. Priznajmo da so imeli mnogi mladi ljudje pred zadnjo vojno v Jugoslovaniji popolnoma resno iste nazore, kakor n. pr. Simplicissimus, ali Musketier. Ta mlada inteligenca se je n. pr. prav dobro zabavala ob nemških dovtipih na Slovence. Saj ni čuda: poleg skromnega časopisja — je bilo nemško časopisje edini vir, od koder je črpala svoje informacije. In pri podcenjevanju, ki je pri nas tako pogostno, je navadno nemškemu listu več verjela, nego slovenskemu. Citati hrvaško, se je zdelo tem skoraj nemogoče — hrvaška knjiga in časopis sta bila skoraj tuja. Kaj šele — srbsko! Ta, nesrečna cirilica! Nad 100 milijonov Slovanov piše o nji — toda mladi slovenski inteligent se je ni mogel naučiti. Tako so nam ostale: srbska, bolgarska in ruska knjiga — zaprte, Istotako časopisje. Tako nismo prišli čez Soto, kaj šele čez Drino ali čez Dnjepr.

Dasi je v naši mladini vedno vrelo — posebno zadnje čase — in se je čutila potreba preobrata in prerodenja — vendar ni prišel tisti popolni preobrat — kulturna emancipacija od nemštva in pogled na vzhod.

Pravi se, da moramo biti Slovenci nekaki posredovalci med zapadno in vzhodno kulturo — zdi se mi, da smo premajhni in preslabi za kaj takega: vsi trije naši južni bratje: Hrvati, Srbi in Bolgari stoje z zapadnim svetom v direktni zvezi in ne jemljejo ničesar od nas — torej nam ni treba zanje skrbeti — skrbimo zase — da bomo o slovanskem jugu vedeli vsaj toliko kakor o nemškem severu.

Reklo se bo: vsa naša kultura se je razvijala pod nemškim uplivom. Ni mogoče drugače. Mislim, da bo poslej treba tudi v tem oziru drugače živeti in se bolj približati jugu.

To je delo bodoče narodne mladine. Ta mladina se zbira okoli »Preporoda«. Ta mladina je popolnoma se obrnila in je svoji narodnosti dala popolnoma novo vsebino.

Danes še slovenska narodna (?) mladina vabi na plesne nemške vladne in vojaške oblasti. To je sicer ne moti, da bi ne pela: »Šumi Marica, ali »Onamo, onamo«. Tudi bo morebiti iskala s slovanskim dijaštvom bratskih vezij — toda taka narodnost je piškava.

Ona slovenska narodna mladina, ki resno stremi za narodnimi ideali, bo morala kreniti na popolnoma druga pota. Veliki časi so pred nami, mladina jih čuti. — Pojavi med mladino na slovanskem jugu — v zadnjih dveh letih — kažejo, da bomo obratnoma s tisto narodnostjo, ki je bila v besedi za, v dejanju je ni bilo nikjer.

Vprašanje je vsak dan važnejše: Mladinsko gibanje je del jugoslovanskega vprašanja sedanje dobe.

Zadnje čase smo tudi pri nas slišali razne glasove. Mislimo, da le mladina, ki ima velike ideale, ima bodočnost.

Naš Trst.

Trst, 14. marca.

Jasna in temna stran. Kakor vsaka stvar, tako ima tudi Trst poleg dobre v marsičem tudi slabo stran. Narodna zavest ni morda nikjer tako vzplameta, kakor pri nas. Tudi stremenje po izobrazbi raste morda v Trstu v večji meri, kakor kje drugje. Da pa je bila ta velika masa Slovencev v Trstu prej tako neznana in tiha, je bilo krivo pač to, da niso imeli Slovinci prilike, kjer naj bi pokazali svoje številke. Združevali se niso v taki meri kot sedaj; društvenega življenja in gibanja je bilo v prejšnjih časih malo. Se-

le tedaj, ko so se začela obnavljati društva in so se začeli spoznavati Slovenci med seboj, se je začelo za Slovence v Trstu novo življenje. O raznih prilikah so se zbrala tržaška nar. društva in priredila kako slavlje. Ljudi je mrgolelo; in marsikateri se je ob takih prilikah vzdramil in navduševal, ko je videl, da ni sam. Drugače bi bil morda podlegel med Italijani in postal nevtralen za vse. Prepričani smo lahko, da je n. pr. »Nar. del. org.« precej povzdignila Slovence v Trstu. Ona je zbrala tisoče našega ljudstva, pred katerimi so se morali večkrat celo ukloniti Italijani. Kdaj bi se zgodilo, da bi stopali tisoči Slovencev po tržaških ulicah in zahtevali svojih pravic v veliko zaupanje in strah Italijanov — ko bi ne bilo te delavske organizacije? — Kadar postane naš človek zaveden Slovenec, napravi še-le prvi korak. Moral bi biti poleg tega tudi strokovno izobražen in vzgojen. Kar se izobrazbe tiče, smo tržaški Slovenci na precej sibihih nogah. Vzrok temu je pomanjkanje šol. V okolici imamo samo ljudske šole, kvečjemu petrazredne. V mestu imamo Ciril-Metodovo ljudsko šolo in v zadnjem času dvorazredno trgovsko šolo za dečke, za deklice trgovski tečaj. Za glasbo skrbi podružnica »Glasbene Matice«. Ako prištejemo k temu izobraževalnim društvom še naše gledališče, je to vse, kar imamo. Vse drugo nam manjka. Kje so meščanske, kje srednje šole? Pa niti ljudskih šol nimamo dovolj, ne v okolici, še manj pa v mestu. Naš mestni magistrat ne mara zidati šol niti v nekaterih okrajih v okolici. Otroci imajo dolge poti do šole, kakor kje v gorah, in nič čudnega ni če je v kaki okoliščini šola slaba frekventacija, posebno v slabših vremenih. — Naša vlada pa se prav nič ne briga za to. Ej, ko bi se izpremenili tržaški Slovenci v Nemce, to bi bil kmalu red! Tudi to ne briga našo vlado, da je v Trstu veliko število otrok »analfabetov«, ker ne obiskujejo šol. Ti so po večini priseljenici iz Ogrske, ogrski Slovenci. Oni niso vajeni pošiljati svojih otrok v šolo, ker na Ogrskem nimajo šol! Anagrafični urad se prav nič ne zane, da bi te nezavedne reke prisilil v šolo, kar bi jim edino koristilo, čeprav se tega ne zavedajo. Našim sovražnikom pa je seveda ljubše, da ostanejo Slovenci neizobraženi. To je naravnost njihov princip. — Zato je dolžnost zavedne mladine, da gre med take mlade zapuščene ljudi in jih pridobi za »Nar. soc. mlad. org.« kjer se jim bo nudila vsestranska izobrazba.

Slovenska zemlja.

Iz Maribora.

(Kako se zida. — Klerikalna doslednost.) Proti novemu mostu čez

Dravo svoje dni ni bilo argumenta, ki bi bil zamogel nastalo idejo naše vladajoče špijarje ovreči. Kot naš — Bog že ve, katerim kozlom roge lomi — so se že kar skrajja pokazale napake, ki so pa naše učene gospe iz rotovža, v prvi vrsti dr. Orosla, spravile v tako ekstazo prepričanja, da je le tako kot oni hočejo, prav, da so kar brenčali. Prišel je erar in tako korenito odril davkoplačevalce, da pridejo protislužbe mestne občine le to že danes 4.000.000 K veljati, seveda, samo na debelo. Za razna »maenkostna« popravila erarju na dobro (ker zna tako dobro odirati, Op. poroč.) se je potrosilo še nadaljnih 80—100.000 K. Pa teh tisoč-kronskih-litanij še ni in ne bo kmalu konec in sliji kot gobe po dežju na dan. Ko se je na to most preskušal, se je pogreznil kar za celih 20 cm. Komaj je bilo to pri kraju, so ga morali zopet pričeti deloma razdirati in trgati, ker so umni inženirji pozabili na — vodovod. Popravili so še to in, oddahnilo smo si vsi. Pa pogledaj, sedaj se je pokazalo, da je ves most — dosti preozek. Za pešpoti je premalo prostora, za bodoči tramvaj pa zopet toliko, da ga na drugi strani ne bo preostajalo za druge vozove. Navadna kolovozna pot je tako ozka, da se bosta dva navadna voza komaj ognila drug drugemu, kaj še, če bi hotel slučaj, da se na tem inženirskem nestvoru srečata dva s senom obložena (v katerem slučaju jih bodo najbrže naši mestni svetniki prenašali »štupa-ramo« Poroč.). Pa tudi s tem še ni vse pri kraju. Sta še oba brega Drave, katera bo treba prav korenito regulirati. Desni, nič manj pa levi, bosta zahtevala še stotisoče v ta namen! — Kot imajo mestni špijarji preglednice pri mostu, jih ima erar z novim poslopijem ok. glavarstva in davkarije. Ta, na sebi obsedna stavba, se je izkazala že do lanske pomladi — premajhna. V njej primanjkuje še vse polno, nujno potrebnih prostorov. Tako so morali poriniti registraturo — v klet. Sicer so že lani prizidali nekaj, pa morali bodo še prizidati mnogo. Že v jeseni so naredili v tem poslopiju vodovod, dasi se je marsikak svarilen glas slišal v mero-dajnih krogih. Ker so tako hoteli drugi, je tudi moralo tako biti. Vseph je bil ta, da je voda v ceveh zmrznila in da so te popokale. Ko so začeli — radi izneševanja menda — kuriti peč, je tudi zrak sam postal toplejši, so začele cevi — pokati in voda močiti zidovje. Tudi tu je na tisoče škoda. Govore pa tudi, da vodocelni material ni bil dobre kakovosti. So to nekatere naše znamenitosti. Upajmo, da dobodo kmalu — svetovno slavo. — Klerikalci so vedno hudi čez naše denarne zavode in kjer le morejo, pridigajo proti njim bojkot, agitirajo pa za svoje. Koliko prerakanja je že bilo radi tega in, koliko ne zgobedajo v ta namen farji po mestih in

po deželi. A čujte! Pride zadnjič slučajno naš dopisnik v poslopje mestne »Sparkasse«, pa vidi — rudečeličnega, debelega in potečega se — za seboj pripahati nekega preč. gospoda. Sledi mu in stopi skoro hkratu z njim v uradno sobo »Sparkasse«, koder je oni gospod dvignil na jedno knjižico 780 K, na drugo pa naložil 1100 K. Kaj lepo je bilo poslušati službojučega uradnika, ki je prav po kavalirsko stregel slovenskemu »Hochwürden« »Hochwürden« so bili sveda silno mehki in veseli ter povedali uradniku tudi neki »bie«, ki ga je le ta vzel z velikim zadovoljstvom in hrupnim smehom na znanje. Niso pa še pozabili pobasati svojega zadnjega bankovca »Hochwürden I.« in že so prišli neki »Hochwürden II.«, katerim je sledil neki »Hochwürden in spe«, oba pa sta prišla denar nalagat (kar je nedvomno bilo le iz krščanske ljubezni do bližnjega storjeno, da pomagata izbristati zadnjo izgubo »Sparkasse« v višini 161.000 K, ki jo izkazuje zadnja bilanca). Svetujemo maribor. »Straži«, da prav po klerikalnem »spajtla« oba ta njena pristaša. Zadovoljni bodemo, če to stori samo moralno in — na krščanski podlagi. S—a.

Dnevni pregled.

Čujte! Ne spominjamo se, da bi se za naše gnotno stanje kdaj brigali vladni možje, še manj pa »fiora vojaški krogi. Zgodil pa se je čudež! Znani vojaški list, ki ima zveze z najvišjimi krogi cesarskega dvora, po imenu »Danzersche Armeezeitung«, piše pod naslovom »Revolucionarni duh« o šolski mladini in učiteljih. List piše, da je vzgoja mladine v duhu reda (im Geiste der Ordnung), ki bi ga imeli učitelji vcepiti mladini kot braniteljem domovine — več vredna, kot še tako moderno vojno orožje. Ta duh reda pa je jako omajen, zato pozivlje list mero-dajne kroge, naj zabranijo to državi nevarno gibanje in piše: »Hiemit ist das Erziehungsprogramm für die heranwachsende Jugend gegeben. Hienach läge die Zukunft des Staates in der Hand der Lehrer, die auf der Höhe dieser ihrer hochwichtigen patriotischen Aufgabe stehen müßten. Um sie nicht eine Beute materialistischer Ideen und hiedurch der Sozialisten werden lassen, müßte man sie anständig bezahlen und sozial heben. Wäre ihre Existenz ausgiebig gesichert und ihre gesellschaftliche Stellung der Wichtigkeit ihres Berufes entsprechend, dann würden sie gewiß mit Freuden im Interesse jenes Staates wirken, der ihnen solche Vorteile bietet.« t. j. S tem je dan vzgojni program za mladino. To se pravi, da leži bodočnost države v rokah učiteljev, ki morajo ostati na čelu te patrio-

LISTEK

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

Hripavo ihtenje mu je bruhnilo iz grla.

»Vi plakatel« je rekel Monklar z glasom, ki je preplašil njega samega v svoji kletosti.

Kaj se je zgodilo? Prišel je tisti vendar po svojem poslu kot veliki profos! Prišel je, da iztrga jetniku, preden ga pošlje na morišče, poslednje priznanje — podatke o sokrivcih!...

Bil je ves zmeden od tega ihtenja.

On!... On!...

Izmučen, zasopel, ves strt od čuvstva, za katero ni izraza — kajti tisto čuvstvo ni bilo podobno ničemer pozitivnemu in normalnemu — je povzel grof De Monklar:

»Veste... tista vprašanja, ki ste jih... stavili ječarju... ali jih hočete... zastaviti... še meni!...«

Pretekla je dolga minuta, preden mu je mogel Lantné odgovoriti. Ne, da ne bi bil vedel, kaj naj mu odgovori...

Toda na njegovih ustnicah se je prerivalo toliko reči!...

Napoved je izpregovoril:

»Vam!... Oh, to niso več vprašanja... Vam napravim zdaj no-

pis!...«

»Popis!...« je zastokal Monklar.

»Tam zgoraj je soba... lepa, velika soba, stene obvešene s starimi preprogami... Na eni izmed preprog so vezeni Ajmonovi otroci... na drugi junaški Roland s svojim mečem... Ostali dve, oh, ne spominjam se ju več...«

Hipnotiziran, bled kakor smrt, tresoč se krčevito, ves znojen po obrazu, ga je poslušal Monklar.

In poslušal ga je z očmi in z vsem svojim bitjem...

Lantné je nadaljeval:

»Tam stoje veliki naslanjači od črne lesa: področnike tvore pošasti, na hrbtih pa imajo grb... Orb vidim... ne, zdaj ne vem več...«

»A potem! Potem!« je zahropel Monklar, majaje se.

»Dve okni... gledata na širen vrt... odprti sta... solnce lije skozi njiju v valovih, veter prinaša dišavo rož... zakaj na vrtu je cel dolg drevored z rožnim grmovjem...«

»In kaj še... oh, kaj še?...«

»Pritegnili so naslanjače k drugemu oknu; čisto poleg okna... ako vstopiš iz kabine... Zadaž za naslanjačem pada zastor iznad okna... zastor od brokaste svile... na naslanjaču pa sedi žena... oh, mlada je, tako lepa... tako svetla... Pred njo je slikar, ki slika njeno sliko... Vstopil je mož... poljubil mlado ženo na čelo... in ona ga je pogledala z ljubeznijo... nato si je mož

ogledal slikarjevo delo... pohvalil ga je smehljaje... nato se je vrnil v svoj kabinet... a prej je še potepal otroka po licih... In dete se naslanja k materi... dete... ah!... smehljaje se z vso svojo dušo... srečno je... kakor ni bilo nikoli pozneje, nikoli... Kajti zdaj ima samo še svojega očeta... Takrat pa... je imelo mater... mojo mater!«

»Moj sin!«

Trudoma, kakor dihi, je prišla ta beseda preko zatekljih Monklarjevih ustnic... Hotel je stopiti naprej... opotekaje se, pijan, blazen, v skrajnem deliriju razburjenja... Toda že ob prvem koraku se je zrušil kakor gruda, bled in brez življenja... Njegov obaz pa se je bil izpremenil v tem trenutku, in usta so se mu razgrnila v vzhlicnem usmevu!...

Lantné je napel vse sile v nadčloveškem naporu, da je šel dalje, nego mu je dopuščala dolgost njegovih verig.

Ječal je kakor plakajoče majhno dete.

In ponavljal je, ne slišoč samega sebe, ne zavedaje se, da govori:

»Moj oče... moj oče...«

Iztegnil se je, da so mu zakravela zapestja in prasnile mišice; tako se mu je posrečilo, da je prijel Monklarja. Siloma, s hripavim krikom, ga je pritegnil k sebi, posadil si ga na kolena, objel ga s svojimi rokami, obloženimi z verigami... In vroča

plaha njegovih solz je vzdramila velikega profosa!...

»Moj oče!... Moj oče!...«

»Moj otrok!... Moj otrok!...«

Dolgih deset minut se ni slišalo v črni ječi nič drugega kakor vzdihovanje obeh in jecljajoče, brezvezne besede, vzvišene nad vsak človeški izraz in pomen...

Monklar je gledal svojega sina, kakor bi bil gleda čudežno prikazen. In nobenega presenečenja ni čutil nad tem srečanjem; jedva, če je čutil radost a ta radost je mejila ob blaznost. Da ni primera preodurna kljub svoji resničnosti lahko rekli, da ga je navdajalo slično čuvstvo kakor človeka, ki se je postil dolgo časa ter na pol poginil gladi, pa najde mahoma priliko, nasititi se.

Tako se je izkušalo nasititi srce velikega profosa.

»Daj, da te vidim,« je mrmral. »Ali imaš še vedno tisti dobri, vedri in veseli nasmeh? Saj do tega je moralo priti, vidiš... Vedel sem, da živiš... vse preveč sem mislil na te... Pa ti, ali si mislil katerikrat name? Kako si velik in močan! To je neverjetno... Kdo te je vzgojil... povej! Vedeti hočem... kakšni vrli ljudje so te vzgojili... Da, povej, da jih osrečim in obogatim...«

Lantné je odgovoril mašinalno:

»Neka ciganka z Dvora Čudežev... Ciganka ji pravijo vsi...«

»Ciganka!« je zarjul veliki profos.

Planil je na noge, in ne misleč na to, da pušča sina uklenjenega, je skočil iz celice, hitel po stopnicah in stekel skozi stražnico na dvorišče...

Slepeča svetloba je nastala v njegovem duhu.

Zdaj je razumel dramo svojega življenja!

»Ciganka!« je rolnel. »Oh, samo če je še tam!«

Da! Bila je vedno tam še!...

Na cesti, pod istim prizidkom, je zasledil v žaostni, sivkasti luči zarje nepremično postavo stare ciganke.

Kakor bi trenil, je bil pri njej. Prijel je starko za roko in jo potegnil s seboj, ne da bi črnil besedico.

Ko pa sta bila v njegovem kabinetu, jo je vprašal:

»Torej ciganka, ti bi rada prisostovala Lantnéjevu usmrčenju?«

Ciganka se je zdrlila. Razburjeni glas velikega profosa in način, kako je bil prišel po njo, sta ji pričala obenem s tem čudnim vprašanjem, da ji preti katastrofa.

»Vaša svetlost,« je dejala, »še enkrat vas prosim milosti zanj!«

»Milosti zanj! Prepozno je! Ni manj ga več v oblasti!«

»Ali je pobegnil!« je vzkliknila ciganka z zamolklo kletvico.

»Se huiše, kakor če bi bil pobegnil! Mrtev je!«

Ciganka je zdaj razumela vedneje velikega profosa — vsaj zdela se ji je, da ga razume.

(Dolge prib.)

ne naloge... Da ne postanejo žrtev materialističnih in socialističnih idej se jih mora pošteno plačati in socialno dvigniti. Ako je njih eksistenca zagotovljena in če njih socialno stališče enako važnosti njih poklica, bodo gotovo z veseljem delali za korist one države, od katere imajo dobiček!

Dvojni klerikalci so se pojavili pri nas: goriški in kranjski (tudi štajerski in koroški so bolj svoje sorte). Pravi klerikalci po Mahničevem receptu so — goriški klerikalci. Oni sploh ne priznajo kulture. Kranjski klerikalci so v tem bolj popustljivi in so v tem oziru malo boljši (če se da sploh o boljših klerikalcih govoriti.) Tako idiotično kakor pišejo okoli »Novega časa« na Goriškem menda sploh nikjer ne pišejo na svetu. Človek si misli, da so se zbrali skupaj najbolj nemumni ljudje — da bi s svojimi oslarijami uničili naše ljudstvo. Dasi je proti takim ljudem bolj lažji, ker kažejo klerikalizem v svoji absurdnosti — so nam vendar naši ljubi klerikalci, ki se ne drže tako strogo rimskega indeksa.

Plačani agenti okoli Hrv. Dnevnikarja v Sarajevu še tako daleč niso prišli, da bi pisali Skopje namesto Ueskiib, ko že nemški listi pišejo Skopje. Štadlerjeva plačana družba okoli »Hrv. Dnevnikarja« dokazuje, da so Srbi nasprotniki monarhije in hrvatskega naroda. Proti temu pisanju so se obrnili bosanski Hrvatje, češ, da se ne strinjajo in da obsodijo jezuitsko Štadlerjevo politiko, ki jo delajo plačani ljudje.

Domačina slavnostno sežgan. Ko smo pregledali Domačina, smo ga prijeli in smo ga sredi redakcije slavnostno sežgali. Domačin namreč trdi, da ima le tujec, Nemec in Nemčur pravico v naši domovini, oni so domačini — mi smo tuji na svoji zemlji. Domačin, ki hoče razširjati med nami take nazore — ne zasluži drugega, kakor na ogenj z njim. Prah smo izročili vetru, ki ga je odnesel daleč od Učiteljske Tiskarne.

Popotnik prinaša v svoji 3. številki sledeče članke: Dr. Iv. Lah: J. J. Rousseau kot človek in pedagog. — Černy, Pribil: Narodna pedagogika. — F. Kirschensteiner: Flere: Šolstvo v Münchnu — Kosi: Učiteljeva prikljubnost pri šolski mladini — J. Janez Koprivnik — Književno poročilo. — Razgled. — »Popotnik« je pedagoški list, namenjen šoli in javnosti. Članki in razprave v njem imajo pomen za vse, ki se zanimajo za javno vzgojo. Stane na leto 6 K.

Šišensko društvo za zgradbo Sokolskega doma v Šiški ima občni zbor v torek, dne 18. marca 1913 ob polosmi uri zvečer v gostilniških prostorih pri Ančniku. Vspored: Volitve in slučajnosti. Ker je med slučajnostmi razgovor o realizaciji društvenega smotra, se vabijo članice, člani in prijatelji društva, da se polnostevilno udeležijo tega občnega zbora.

Ljubljana.

— **Proti parcelaciji trga Tabor** so se pritožili posestniki okoli trga s sledečo pritožbo. Glasom poročil časopisov je mestni občinski svet v seji dne 11. t. m. sprejel predlog, da naj se prvotno v cellem obsegu nameravana izvršitev parka na trgu Tabor opusti, večji del tega prostora parcelira, manjši pa za park po-

rabi. Proti temu sklepu občinskega sveta protestiramo posestniki na trgu Tabor in njegovem okolišču najodločneje. Od leta 1903 ko se je parcelacija knezoškofijskih njiv izvršila, pa do seje občinskega sveta meseca oktobra t. l. je bilo sklenjeno, ter se v časnih večkrat zatrijevalo, da se iz zemljišča na trgu Tabor park napravi, kakor hitro bodo zadostne vrtnarske moči na razpolago. Tudi se je ta prostor po malem že urejeval, na njem se nahajajoči mali hiši kupili in podrti ter potrebna zemlja navozila, tedaj toliko storilo, da se lahko trdi, da so bili glavni stroški za ta park že izdani. V sled vseh teh sklepov, zatrdil in predpriprav za park na trgu Tabor se je ta in oni zdajšnji lišni posestnik ob trgu Tabor in v bližini tega odločil, da si svoj dom postavi ravno tu in ne kje drugje. Pa tudi oni posestniki ob Taboru, kateri še niso zidali, nameravajo pa to storiti, bi teh stavbinskih parcel ne bili kupili, ko bi bili vedeli, da parka ne bo, vsaj ne tako velikega, kakor ga obris parcelacije iz leta 1903. kaže in da bo novi občinski svet ovrgel ono, kar je stari za dobro spoznal. Kdor je na tem delu mesta zidal, ali zidati namerava, temu je bilo pred vsem ležeče na lepem razgledu in zdravem zraku. Nameravan obširen park ni pa imel biti samo vkorist okoli nje ga se nahajajočih posestnikov, ampak tudi šentpeterskega, vodmatkega in kolodvorskega okraja sploh tedaj za kakih 15.000 ljubljanskih prebivalcev, dobro tretjino občinstva Ljubljane. Ako se to število ljudi nvažuje, kateri bi bili obsežnega parka več ali manj lahko deležni, bi od občinskega sveta v to svrhu preračunjeni stroški ne smeli toliko v poštev priti, še posebno, ko se je v ta namen že veliko večja vsota potrošila. V slučaju, da se od občinskega sveta sprejeti tozadevni predlog v resnici izpelje, bi se tudi najbrže ne ravnalo v smislu stolnega kapitlja v Ljubljani, kateri je tako velik prostor mestu gotovo le pod tem pogojem po nizki ceni prodal, da tukaj v doglednem času park postane, v katerem bo pri neznosni vročini počitka iskalo staro in mlado, nikakor pa ni storil kapitlja tega v svrhu, da bi mesto ta svet parcelira in mu pri prodaji stavbišč konkurira. Občinski svet se sklicuje na hrvaški trg. Ta je pa vendar tako majhen, da ne more priti v nikak poštev. Visok uradnik iz Zagreba je strme gledal ta park ter se čudil, da nima Ljubljana nič večjega in lepšega za brate Hrvate, podpisani pa pravimo: Za tretjino ljubljanskih prebivalcev! Da bo vendar nekoliko več ustreženo želji prebivalstva iztočnega dela mesta, se pa napravi prav pred prikljubeno vojašnico še en tak vrtiček, kakor je na Hrvaškem trgu, tako je sklenil občinski svet. Seveda ima Ljubljana Zvezdo, podturnski in Turbarjev park in še druga šetališča, koder se sme vsakdo sprehajati, ali vse to za zgoraj omenjene okraje le malo v poštev pride, ker leže tako od rok, da večina ljudi iztočnega dela mesta raje doma ostane, kakor bi hodila tako daleč sence iskat. Občinski svet bi v zadevi trga Tabor v svoji zadnji seji najbrže kaj takega ne bil sklenil, ko bi ga občinski svetnik G. Bončar ne bil o tem napočeno informiral in tako zapeljal, trdviši, da posestniki ob trgu Tabor nimajo ničesar proti temu, če se ta prostor zazida. Pač pa je res, da si ti posestniki le parka

žele, naj si bo v tej ali oni obliki in ako se prostor tudi samo zravna ter s travo naseje. Tudi otroško igrišče bo treba za iztočni del mesta napraviti, ako ne na Taboru, pa kje drugje, če ne prej, pa takrat, ko bodo stavbene parcele na nekdanjem knezoškofijskem posestvu zazidane. Teh je pa še okoli 16, iz česar sledi, da za zidavo trga Tabor še ni nikake potrebe. Ljubljanski občinski svet bi tudi ne bil smel okolnosti prezreti, da so si posestniki ob trgu Tabor nekeke pravne pravice pridobili do večkrat imenovanega parka, zlasti tudi zato, ker so bili, oziroma so še zavezani v odprtem, dražjem sistemu zidati in da bodo vedeli tudi braniti te pridobljene pravice, ako se sklenjena zazidava ne prepreči. Podpisani vemo, da ima mesto zdaj velike finančne težkoče, bolj nujne in važne izpeljave, kakor je park na trgu Tabor, ali stroški za tega bi bili že pozabljeni, ko bi se bili izdatki za razširjenje podturnskih nasadov za ureditev trga Tabor porabili in tako zadovoljili prebivalci iztočnega dela mesta, kateri že celih deset let čakajo na obljubljeni lim park. Iz zgoraj navedenih vzrokov podpisani prosimo, da se trg Tabor tudi deloma ne zazida, ampak v prav kratkem času in po prvotnem načrtu park uredi.

— **Slovensko gledališče.** V soboto je bilo gledališče polno občinstva in polno smeha. »Pred poroko« se rade pojavijo v družinskih komičnih komplikacijah — ki imajo svoje žalostne in vesele strani — srečen ali nesrečen konec. »Pred poroko« je ena tistih burk, ki je preračunjena na sam smeh. To zahtevamo od nje in nič več. V tem oziru je boljše delo te vrste. Komaj 24 ur pred poroko se začne zmešnjava — ki se po dolgih humorja polnih krizah — srečno razjasni in mladi par se vzame. Gledališče je kar pokalo od smeha. (Drugo dejanje bi kazalo na koncu prikrajšati, da bi si komične tri scene hitro sledile — ker sicer zadnja najbolj komična zgubi efekt.) Igralo se je izborno. Igralci so bili v svojih ulogah kakor doma. J. Bukšek se je izkazal kot ženin — in gospodična Vera mu je bila prav dober par. G. Verovšek, Danilo Povhe — so podali svoje posrečene tipe: g. Skrbinek je zaigral mladega zaljubljenca z vso komiko — ga. Juvanova mu ni ostala nobene besede dolžna — pa prav imeniten nastop je imela. Enako sta izpolnila svoji ulogi Bukšekova in Kreisova. Skratka: večer smeha. Pojdite si pogledat tudi tisti, ki na gledališke kritike nič ne daste. Bodele videli, da je res. — Včeraj popoldne je žela enake aplayze stara burka. Nebesa na zemlji. Gledališče je bilo polno. Zvečer se je igrala »Jesenski manever«, ki je nam znan Gd. Grossova kot gost je žela lepe vspehe in je pokazala lepe vrline igre in glasu. V drugih ulogah pa smo bili prejšnja leta razvajeni. Opete je lepo uspela.

— **Iz gledališke pisarne.** V torek, dne 18. marca se ponovi opereta »Jesenski manever« za nepar z odličnim gostom gospo Irmo Polakovo iz Zagreba. Gospa Polakova je bila mnogo let najprikljubnejša moč našega gledališča; v Zagrebu se je razvila iz operetne subrete v mnogo zaposleno operno pevko. Na njenem repertoarju so: Micaela v »Carmen«, Mimi v »Boheme«, Jelena v »Zrinjskem«, »Madame Butterfly«; zadnje čase je pela glavno partijo v d' Albertovi operi »Hči

morja« (»Liebeskette«) z največjim uspehom pri občinstvu in z najlepšo pohvalo skladatelja, ki je v Zagrebu svoje delo sam dirigiral.

— **Društvena »Narodna Šola«** v podporo ubogim učencem, je gospa Marija Tičar, trgovka s papirjem in pisarniški potrebščinami v Ljubljani, Sv. Petra cesta, poslala 50 K. Za ta veledušni dar se odbor iskreno zahvaljuje.

— **Novo nastopi** v kavarni Central prve vrste hrvatska salonska damka kapela »Orančar«. Kapela je delovala za dalje časa na Francoskem, Nemškem in raznih drugih krajih. G. kavarnarju se je posrečilo dobiti to krasno kapelo in jo hoče tudi dalje časa obdržati, za to se slavno občinstvo opozarja, da si ogleda to noviteto, ker v naših krajih tega še ni bilo.

— **»Kinematograf Ideal«.** Danes se zadnjič predvaja senzacijska tragedija »Ugasla luč« z umetnico Henry Portten. Gaumontov tehnik prinaša najnovejšo modo. Jutri »Ljudje brez domovja«. Sijajni detektivski roman.

Kastracija.

Pred tednom je avstrijski parlament obravnaval tudi zakon o epidemičnih in nalezljivih, posebno spolnih boleznih. V tem oziru opazujemo v modernem svetu novo engenično gibanje, ki ima namen izpopolniti duševno in telesno človeški rod ter ga rešiti degeneracije, ki je naravna posledica sedanjih življenjskih razmer — z drugimi besedami — obvarovati človeško družbo pred bolnimi in slabostmi, ki se podedujejo od rodu do rodu — tako da se množi število telesno slabih in bolnih ljudi — pa tudi duševno neravnih in nesrečnih bitij.

Človeški rod najbolj uničujeta dva demona, ki sta med seboj v ozki zvezi: to je: alkohol in spolne bolezni. Iz pijane družine prihajajo telesno slabi in duševno bolni otroci — ako zaidejo v družino spolne bolezni — trpijo pod tem celi rodovi — podedujejo se posledice takih bolezni na otroke in vnuke — dokler cel rod nesrečno ne izumrje. Toda en sam bolan človek lahko okuži mnogo zdravih — zato je v korist družbe in države — da to zabranijo. Zabrati pa bi se moralo tudi plojenje onim, ki so bolni in niso zmožni ustvarjati zdrave ljudi. Človeška družba sama je začutila, da se mora zavarovati proti zlu, ki preti uničiti dve prednosti človeka: **krasoto in zdravje**. Zato imamo danes že organiziran boj proti degeneraciji in ni dvoma, da bo v človeštvu popolnoma zmaga misel: **da le krepek, zdrav rod ima pravico do bodočnosti, ker le iz zdravih ljudi pridejo zdravi potomci**.

Zato n. pr. v mnogih severo-amerikanskih državah dopušča oblast zakon le po natančni zdravniški preiskavi — pri kateri se dokaže, da sta ženin in nevesta popolnoma zdrava — spolno in duševno bolnim ljudem ni dovoljeno stopiti v zakon, ker bi mogli iz zakona priti le bolni otroci.

V Ameriki pa so poskusili še na drug način preprečiti, da se ne množe bolni in slabi ljudje — namreč s kastracijo, s čimer se vsaka ploditev v zakonu in izven zakona onemogoči. Eden iz glavnih bojevnikov za to misel, Wilmarth, svetuje tako postopanje iz gospodarskih

ozirov. V Indijani (v Ameriki) je uvedena kastracija (skopljenje) za nepoboljšljive zločince. Zadnji čas se je v Švici pri reformi kazensko-bi ne kazalo kastracijo vpeljati kot kazen za one, ki so dedno podvrženi kakemu zločinu in bi bili tudi njih otroci k takim zločinom nagnjeni.

Evropski zdravniki si glede tega vprašanja še niso edini. V Nemčiji mislijo na bolj zmerna sredstva. Ako se pogleda v rodovino zločincev — se pokaže kastracija kot nujno sredstvo proti zločinu, ki se podeduje od rodu na rod. Seveda se ne more o vsakem zločinu trditi, da je »v krvi« in da ga je treba izriniti s korenino. Ker nekateri ljudje ne čutijo v sebi nikake odgovornosti do družbe in širijo v družbi slabost in bolezen, jih je treba na ta način narediti neskladjive.

Kastriranje pozna že prva zgodovina. V asirskih in babilonskih haremah so evnuhi stali na straži. V poznejših stoletjih je bila v Nubiji in v Abesiniji prava kupčija s skopljenci, ki so jih rabili bogati ljudje za sluge. Skopljencec je veljal kot sluga v vsakem oziru več, nego navaden suženj: bil je resnejši, zvestejši, mirnejši in uslužnejši, hiši bolj udan — in nenevaren. Skopljencec je imel ceno 2000 K.

Kastracija se je pojavljala vedno tudi pri verah — in sicer pri malikovalcih prav tako, kakor pri kristjanih. V prvih stoletjih po Kr. je Valerij, učenec Origenov, okoli leta 250, ustanovil sekto skopcev: telesna poželjivost je imela biti uničena, da je mogel človek tem bolj sveto živeti. V sedanjih dobi se pojavljajo skopci na Ruskem in se širijo kljub prepovedim ruske vlade. Svetost skopcev je tem večja, čim bolj bolesto je bilo skopljenje in čim hujše posledice so ostale.

Se pred nedavnim časom je bila kastracija stvar špekulacije. V Italiji so dali stariši svoje dečke kastrirati, ker na ta način niso mutirali in so ohranili visok glas; tako so se delali umetni tenoristi oz. sopranisti. V cerkvi sv. Petra v Rimu so peli taki sopranisti, ki so bili svetovno znani po svojem lepem glasu.

Pri neciviliziranih narodih je navada kastrirati vjete sovražnike, da se ne množe (v Avstraliji!).

V Evropi imajo še Turki svoje evnuhe, kot sluge in stražnike v haremu.

Antropologi opazujejo pri skopljencih posebne izpremembe — njih telo dobiva navadno oblike drugega spola. Čudno je, da so skopci izredno visoke postave. Na značaj kastracija slabo vpliva — pada pogum, in odkritosrčnost. Telesne sile se pomnože. Vendar pozna zgodovina tudi tu izjeme (Narset, bizantinski zdravnik, Entrop, minister cesarja Arkadija).

Tako je v zgodovini imela kastracija različen pomen, dandanes jo hoče porabiti družba v svojem boju proti degeneraciji. Vprašanje je, če bo to pravo sredstvo in se bo doseglo svoj namen.

Dr. K. A.

Spominjajte se dijaškega društva »Domovina«!

FRANCE ŠTAJER:

Jože Rvačar.

(Tragikomičen poem v treh oddihih.)

(Dalje.)

2. prizor.

(Elegantna jedilnica. V njej se vrste vsi slogi, kakor bi se razvijala kultura pri skledi. Poleg baročne, zvezrižene, kitajske lončene peči — dremlje temnorjavo prebarvana in lepo zrezljana staroslovenska skrinja. V diagonalnem kotu tiči ličen rokoko - divan. Ob stenah pa se košatijo gotške kredence, kjer se v ozadju beneških obokov medlo svetlikajo grški vrči in Jamaica-Rum — Veranda — terasasta nudi krasen razgled. V višnjevkastem trepetajočem ozračju plava sedem gojobov. V rumenkasto zelenkasti travi pa se je strnil s škrlatnosivimi in vijoličastimi cveti temen klopič. Morebiti krtina, morebiti ideja. — To ni krtina, to ni ideja, marveč »Poeta Natus.« Kakor Apolon pride v dvorano.)

Poeta Natus: (poje monotonno)

Daj Bog fantazije, daj da se mi vlije ko plaz verzov za goro. V solnčnem građu biva Vladka sladka — ki ljubila kdaj me bo?

(Se ozre in o čudo. V levem kotu sedi v lilastem oblačilu lepota, obrazek liki svetilčice, izklesano iz rožnato oranžnega mramorja. V desnem pa sedi v rožnatem oblačilu egipčanska krasotica. V ospredju levem sedi vitez z mandolino, v desnem pa diplomat. Med vrtni prinaša brhka sobarica v dokolen-skem baletnem oblačilu steklenico refoška. Vsi so okameneli, kakor v davnih bajkah.)

Poeta Natus: (maje z glavo, gre k sobarici)

O zlato vince, rujni vinček dišiš kot desetletja in vendar vedno svež, vrisakavo ognjevit ko jug...

Srkal bi Te kot srka trta paleče solnce. Žejem sem, pa na moč!

(ji vzame steklenico) Čemu molčiš...

...tak mrzla tvoja je ročica. Srce pa toplo, kaj?! V mojli žilah polje kri, kakor mlado vino.

kadar temne zrem oči — ter poljubim Nino... (Jo poljubi.)

Sobarica: (se zgane, kot bi se predramila iz dolgih sanj). A — a (se čudi in si mane oči.)

Poeta Natus: Kaj je, kaj? (Sobarica se še čudi: poeta misli, da ga bagatelizuje, ali noče uslišati.)

(Vzkipi.) Ali je res usoda tako krivična, da zatre najljubšim bitjem posluš? Ah, kako hrepenim po Tebi!

ah, tak čudno domotožje se me polasča v domovini. Tako rad bi pritisnil razbeljeno čelo na Tvoje grudi in v vijoličasti voni Tvojih las...

Sobarica (naglo) parfumi-ram se pa ne —

Poeta Natus: A vseeno dišiš kot rožica... Brezkončne so moje želje, in ko bi bila ntešena ena, vzrastla bi nova, kakor zmaju glave.

Ali mi je res usojeno, da se vsa moja sila in življenska moč izgublja v brezobraznem vsemirju, posutem z večjimi in manjšimi hrepenenji, liki dolga, ovinkasta cesta s kantoni, mejniki, konfini.

Sobarica: (užaljeno). Zakaj me zmerjate? Ali sem konfin? Ali sem cesta — pohojena kot cesta?

Poeta Natus: (strastno) Bodi moja nevesta!

Sobarica: Ste v državni službi? Imate penzijo?

Poeta Natus: (zasuknjen). Kaj pa pomenijo ti spalci ali spava-čji?

Sobarica: (se ozre in zdrzne, zakrije obraz).

Poeta Natus: Hudiča, povej no! (jo potrese krepko.)

Sobarica: O — groza — groza... Prišli ste v zakleti grad. Starec, vel in razbrzdani, nas je zaklel...

Poeta Natus: (pridrzuje sapo od začudenja) Zakaj — zakaj...

Sobarica: Ker sta ta dva oženjena gospoda mene ščipala (po-

káže z roko momka in si zakrije obraz.)

Poeta Natus: In tako lepe žene inata — a čemu je kaznoval stavec ženski?

Sobarica: Ker ste ljubili gospoda dr. Poeta Natusa...

Poeta Natus: (začuden, ne verjame besedam) Natusa?...

Sobarica: Da, rimski doktor so gospod...

Poeta Natus: Ili sanjam? Ili bdim?

Podiže se četa mala protislovij O — o — o — (si zatisne oči...)

(deklamuje) Srce naše je kakor kletka v njem shranjena je mnoga Metka premnoga v njem počiva spletk — ljubezen čudna zagonetka.

zdaj mil je njen krasen obraz ledeno zdaj odseva mrz

iz teh oči — ah, kak drhti srce...

Kdo ve? Kak tam v obupu vsa divja, telo v tresljajih drgeta,

lase si ruje — misli snuje — jezo kuje —

(resignirano, ker mu pohaja sapa) A — a — a — (dihla naglo in globoko.)

Sobarica: (jo je že prej popihala vsa obupana, tresoč se, ker misli, da je ušel ta človek iz blazine).

Poeta Natus: (modruje za-

ljubljen) Tam je ribnjak: ločevje, bičevje, vodne piške, temnozeleno voda, lokva, a vse naokoli jelke, smreke in ko stopaš v vodo (gleda nepremično spečo krasotico), da bi se okopala, se zganejo drevesa, zašepetajo storži, in lokva in cvetke in zaregljajo žabice, drhteče blaženosti: dobrodošla, dobrodošla!...

O srečna voda, o srečen jaz, če bi me ljubila...

(Globoko zasope)

O — o — o —

Cvetke spe, ko poljano mrak odeva, tja pod jelke krasna deva k viru gre.

Zvezde bde, ko krlitaci po nebeški lestvi nosijo z nasmeški v noč želje.

Tak drhte, sladkost v ude mi polega, ko na oknu v roke sega mi dekle! —

O — o — o...

(burno) Ne morem se premagovati — jaz Te ljubim (se ji bliža) — kakor koralde so Tvoje ustnice (se pripogne, a zopet odmakne) a objemi moji bi Te stopili, kajti Ti si biser, in jaz? Vinski jesih — a Kleopatra je vražja usoda. (se ne more več premagovati, in utrujen vsled dolgo-veznega klepetanja omahne v njeno naročje ter jo blaglasno poljubi.)

Tedenska kronika.

Pregled najvažnejših dogodkov.

Svet postal je kot obseden, nihče več se ne spozna — kar si pisal prejšnji teden čez par dni več ne velja.

Prej je bila vsa Evropa, kot velika spalnica — zdaj pa vse na noge stopa, svet je kot gugalnica.

Vse se meša, vse se giblje — Vseposod je dirindaj — Kadar se preveč zaziblje, je nevaren — položaj.

Svet povsod prepira išče, nihče več se ne spozna — najtežavnejše stališče pri tem diplomat ima.

Da je Berchthold zgubil glavo, kdo bi temu čudil se — saj je — kot bi šlo za stavo — za Albance trdil se.

Da napake bi popravil, ki se svet jim je smejal, je pojedno napravil — in poslanca je pozval.

Kakšni naši so poslanci, to je dobro znana stvar, z vlado vsi so dobri znanci — ljudstvo — jim je malo mar.

Vsak dan služijo dijete, lepih, svetlih dvajset kron — (ljudstvu dajejo nasvete — vladi delajo — pokloni!)

Mi v njih vidimo junake, ki za narod se bore — (vlada vidi njih napake — in jih pridobi za se!)

Berchthold to je dobro vedel, (saj je prvi diplomat!) — da kaj dobrega bi snedel vsak z njegove mize rad.

(Priliko je to porabil, — to je namreč glavna stvar, da bi parlament pozabil, kje državni je denar!)

Kdor je lačen, se upira in pravice si želi — kdor je sit — ne protestira, ker se dobro mu godi.

So polanci se odzvali, bilo jih je do dvesto — so krog mize se smejali govorili so lepo.

(Saj na mizo za poslance dali dobre so jedi — tam ne bodo jeli žgance — vino iz boljših je kleti!)

Bila lepa je gostija, marsikdo se je napil — o j ti, draga domačija, kdo bi zate se boril!

Za poslanca vsak se sill, imamo jih res dovolj, če jih bodo pa gostili — bodo silili še bolj.

Tudi naši klerikalci na gostiji so bili, (vem, da pravijo nam bralci: to pač novega nič ni!)

Berchthold je lepo govoril vsem poslancem za pozdrav. Rekli so: vse kar si storil, dragi Berchthold — vse je prav.

Kdo bi vedno se prepiral saj beseda to ni konj — kdo bi vedno protestiral saj tako je vse zastoni!

Ko je bila ura rana so se gostje vračali — s tem je bila stvar končana — drugi bodo plačali.

A med tem se spremenila nič ni situacija, daš se je naznanila demobilizacija.

Vsak zahteve svoje ima, (in zahtev teh konec ni) z Dunaja, Berlina, Rima vedno kdo se oglasi.

Vsa Evropa razdeljena je sedaj na dela dva — kar bi rada zveza ena — to ji druga ne prizna.

Hude hude disonance nam iz trombe se teh glase — za divjake naj Albance vsa Evropa v vojsko gre.

Ker po svetu je odmeval za Albance bojni klic in za vojno se ogreval — se je dvignil — ruski stric.

Sicer nima te navade, da bi vojsko vodil rad — ampak če kdo preveč krade, ga je treba kaznovati.

Stric sicer je dobra duša vendar zna le biti hud — če ga kdo le ne poslušaj pa postane tudi krut.

Ker le eno so trobili: le »Albanija in Drača« — ker so vedno ga jezili, vzel je v roke korobač!

Grdo, grdo je pogledal da so vsi umolkni — (kar jim je na to povedal težko so pogoltnili.)

Grki so se izkazali — (Bil je tudi zadnji čas, ker so ljudje smejali njih junaštvom se na glas.)

Vdala se jim je Janina (to jim staro slavo da — njih novejša zgodovina take zmage ne pozna.)

Cesar Viljem ne pozabi da je Nemcev vseh vladar, vsako priliko porabi da povzdigne nemško stvar.

Orku sam je gratuliral — Ork čestitke je sprejel — (Bethmann pa je protestiral, da bi Ork Janino vzel...)

Cesar Viljem v tem je slaven, da preveč rad govori — ker povsod bi rad bil zraven, se mu večkrat — zaleti.

V Nemčiji ga že poznajo, da se rad — zaklepeja — mnogo sitnosti imajo — ker skrivnosti njih — izda.

Kogar vojska ne zanima naj kaj drugega izve — (ker slovo že jemlje zima, in pomlad v deželo gre.)

Lepi, jasni zimski dnevi so minili kar gredo — že z veselimi navepi, bliža se velikanoč.

Postni čas je čas pokore, da se grešnik spokori (vendar vsak greši, kdor more, kdor ne more — si želi.)

Kdor nič nima — ta se posti, drugim tega treba ni — kdor vsega ima zadosti ta se z ribami gosti.

Taka naša je kultura ves izprijen je naš svet — in zato Bonaventura je svoj glas poyzdignil spot.

Ker strokovnjak povsod in že znan specialist — je o najnovejši modi spisal svoj pastirski list.

Z modo zdaj so res težave polna lepih je prevar (naj si škof ne beli glave to je stara — ženska stvar.)

Ženske rade so vabljuje, (to je lepa njih lastnost), so čarobne, goljufive, večno si žele mladost.

Kar je lepega, pokaže — vsaka rada — (kaj za to!) če ne more — se pa zlaže, in pomaga si kako.

Mi pa vidimo prav radi če se videti da kaj — žalibog, da po navadi — se prikriva marsikaj.

Ko Bog Evo je ustvaril nič obleke ji ni dal — (da z lepoto jo obdaril — bilo mu potem je žal.)

In od takrat ženske rade moške zapeljujejo; kar se komu bolj dopade, rade razkazujejo.

To pa ni po volji škofu, ker greše pri tem oči — saj skoraj pri vsakem knofu vidiš, kaj za njim tiči.

Ker sedanja ženska moda vzbuja želje in strasti — mislimo, da ne bo škoda, če se druga naredi.

Svet slovenski je pregrešen, (in duhovski stan ves z njim) da bo grehov vseh rešen — šel na romanje bo v Rim.

Mnogo to ne bo veljalo le okoli 300 kron — (za denar dobiš zdaj malo, še manj pa dobiš zastoni).

Naše ljudstvo je ubogo, (to se sliši dannadan) vendar je denarja mnogo, kadar se ga meče stran.

Rim je klerikalcem solnce, zato tja ljudi ženo, — to bodo letele kronce — še zadosti jih ne bo.

Pri tem imamo uteho: kar ne bo vzel Italijan, šlo bo pod domačo streho: Romanje ne bo zaman.

Taka stvar je vedno draga, v tem izkušnje vsak ima, ker odprta je bisaga — vedno: v Rimu in doma.

Pa kdo je kriv?

(Opomba h kulturnemu škandalu v Ljubljani dne 11. marca 1913.) (Konec)

Letos pa se je tudi izkazalo, da je bila zelena teorija nekaterih nadestetikov brez vsake realne podlage. Koliko črnila so izlili, koliko rohenja in zabavljanja smo čitali proti burkam, operetam, proti »Mlinarjem«, »Robertom in Bertramom« in proti plesom! Vse se je cedilo od same estetike! Kakor najfanatičnejši der-viši so kričali nad »propadanjem« čiste umetnosti ter deklamirali dan za dnem: »Občinstvo treba vzgajati! Treba ga je dvigniti! itd.«

A glejte, burke, operete, Mlinarji, Roberti in Bertrami so se vrnili in so našli družbo v famoznem Basker villskem psu; igral se je žalostni greh iz mladosti, videli smo zopet »Nebesna na zemlji«, »Charleyev to-to«, občudovali smo »Št. 17.«, pogreli smo »Vojni načrt« in se veselili »Fraka«, Zellerjev, »Ptičar« nam je

bil noviteta. »Boccaccio« nas je moral desetkrat zabavati, »Orfeus v podzemlju« je markiral klasični repertivar in toliko grajani »Graf Luksemburški« je bil sprejet zopet kot rešitelj v zadregi! Itd., itd.! Obeta se nam iznova toli zaničevani a priljubljeni »Jesenski manever« in končno tista v »Slovenca« opetovano z gnu-som odklonjena, a krasna »Tosca«.

Prevredneje vseh vrednot! Kar bilo še danes osorej črno, je zdaj že belo; kar se je lani še obsojalo in grajalo, se letos že priporoča in hvalisa! O quae mutacio rerum!

Kolika kapitulacija na vsej črti! Kako strašna Kanossa slovenskih nadestetikov!

»Drame je treba le najskrbneje naštudirati, potem se bodo mogle ponavljati tudi tohkokrat, kolikorkrat se zdaj ponavljajo operete!« Tako je govoril lani neki teoretik. Letos pa doživlja — dogodek 11. marca! Grün, mein Freund, ist alle Theorie! Kdor previsko leta itd.

Govori se in piše, da je kinematograf edina rešitev našega gledališča. Jaz pa trdim, da je smrt slovenske dramatične umetnosti. Lani je otvorila dunajska »Zeit« veliko anketo o kinematografu, in oglasila se je dolga vrsta gledaliških ravnateljev, pisateljev, umetnikov, znanstvenikov in celo politikov k temu vprašanju. Vsi so se izrekli proti puhlemu, večinoma krvavemu, le s senzacijami in razburljivimi efekti, z drasko in iznenadenji delujočemu kinematografu. Ljudje, ki dero h kinematografskim predstavam, ne zahajajo sploh več k dramam, nego k večjemu še k baletom in operetam! Kinematograf ima kulturni pomen le kot ilustrator poučnih predavanj, kakor jih prireja dunajska »Urania«. Kinematografirane drame in burke pa odklanjajo resni kulturni ljudje povsod, čeprav so se dali kinematografskim podjetjem za velikanske vsote angažirati celo odlični umetniki. Za visok denar se prodajajo kinematografskim tovarnam najboljši igralci, igralkice, pevci in celo slavni režiserji, a značilno je, da so ti umetniki večinoma le židje!

V Ljubljani bodo kinematografske predstave popolnoma ubile dramo; zlasti resna, umetniška drama izgubi še zadnje svoje prijatelje. Ker naši igralci z rafiniranostjo kinematografskih specialistov ne morejo tekmovali in ker ni oprema našega odra niti senca prekrasnih prizorišč kinematografa, predstav, bo naša drama kmalu izginila. Kdo pojde še gledat naš revni odrič in naše igrance, ko mu bodo za manjšo vstopnino na razpolago kinematogr. razkošna prizorišča z vsem bleskom in bogastvom, prvi specialist in specialist-ke najsijajnejših toalet?

Zato pa ne pusti nobeno resno gledališče v svoje prostore kinematografa. Kaj počno razna predmestna, zasebna čuška podjetja, to za deželno narodno gledališče ne sme biti merodajno.

Naši nadestetiki so do letos vedno kričali: »Proč z burkami! Proč z operetami! Proč z vsem, kar ni resno, estetsko najvišje, kulturno dvigajoče in umetniško!

Naše gledališče je kulturno svetišče!« — a zdaj uvajajo še kinematograf. Meni pa je najslabša opereta, govornica, petja in svirana, večji umotvor kot najrafiniranejši, nem kinematografski film! Življenja, lepote govora, duhovitosti dialogov in idej, dovtipov, glasbe, petja in orkestra ... vsega tega film ne nudi. Kakor gramofon ne nadomešča živega petja, ali živega orkestra, tako tudi kinematograf ne more nikdar nadomestiti žive drame, opere in operete.

Prav lepo opero, opereto in dramo bi lahko že imeli Slovenci in prav nič bi ne potrebovali kinematografa. Tudi ljubljancem zahtevajo vedno novih pevcev in novih igrancev. Naveličajo se vsakogar. Ta jim je predebel, oni presuhi, ta premajhna, ona prevelika itd. Tako se menja personal neprestano, in z repertoarjem je večer križ. Stalno osobe pa bi imele tekom nekaj let velikanski repertoar, in opere, operete in drame bi mogel intendant kar sipati med občinstvo. Tako delajo vsa gledališča, le naše ne more, ker — ne sme! Izkaže se pa še huje, da je to dejstvo smrt gledališča.

Toda ne, nikomur ne očitajmo ničesar! Vsaka šola velja, in v Slovincih je že od nekdaj tako, da iz šolanja in eksperimentiranja ne pridemo. Morda se končno vendarle še izmodrimo. Potem pa izprevidimo, da je možno rešiti naše gledališče le z večjo podporo mesta, ki naj poslopi kupi ter ga vodi le tako, kakor to zahteva gledališko občinstvo! Pa prav nič drugače!

Ako se to zgodi, ne bo več 11. marčev in tudi kinematografa nam ne bo treba.

Op. ured. Z izvajanjem g. pisatelja o kinematografu se popolnoma ne strinjamo. Prav je, da se slišijo tudi pomisleki.

Trst.

Volitev v občinski svet tržaski. Nasprotniki se za letošnje volitve v občinski svet tržaski te dolgo časa sem pripravljajo. Oni bi nas hoteli pri letošnjih volitvah popolnoma udariti, pritisniti k tlom. Ni jim prav, da imamo tudi mi Slovenci zastopnike v omenjenem zastopu; oni bi hoteli gospodariti po svoji volji, brez kontrole. A mi jim povemo že vnaprej, da se bridko varajo. Pri letošnjih volitvah Slovenci ne bomo spali, spali tudi poprej nismo; odkar smo probujeni, živimo, imamo odprte oči. Doba, ko se Slovenec ni zavedal, da je Slovenec, doba, ko je bil slov. narod za svoje pravice brezbrizen, ko jih ni niti poznal, je minula. Sedaj smo probujeni in vemo, kaj je naša dolžnost. Je sicer precej še zaspanih, ampak prisilili jih bomo, da se zbujajo tudi oni. Vsi moramo delati, vsi od prvega do zadnjega moramo v boj, kajti le vztrajno in resno ter navdušeno delo nas bo rešilo. Nihče, ki narodno čuti, naj pri letošnjih volitvah ne miruje; vsak naj dela po svojih močeh, po svojih možnostih. Pripravimo se na boj, glejmo, da dosežemo zadostno število zastopnikov, ki bodo zastopali in branili v občinskem svetu naše pravice. V boj, na delo!

Stene vstajajo. Jožef Patrone ima pri Sv. Ivanu (trž. okolica) dve mali vili pod števil. 1822. Ena izmed teh je popolnoma prazna, druga pa, katera je prirejena samo za poletno stanovanje, je opremljena z pohištvenim. — V četrtek ponoči so prišli tatovi k oni vili, ki je opremljena in so se lotili takoi dela. Najprej so predrl stene hleva, ki je prizan v vili in spravili na »varno« 20 kokošij. Nato pa so začeli vrtati zid, da bi prišli v vilo. — Vrtali so in vrtali, toda zid se jim je zadel predebel in zato so popustili prvotno misel. Poizkusili so svojo srečo pri oknu. Pričeli so lomiti oknice, da bi na ta način našli vhod v stanovanje. — Sedaj pa so imeli smolo. Ropot je zaslišal Franc Zavnič, ki je spal v prvem nadstropju in čul vilo. Čuvaj je vstal in poslušal. Udarci tatov so nadaljevali. Tedaj je stopil k oknu in zaklical: »Redarji, tatovi so tu!« V tem hipu je zagledal Zavnič, kako sta se zgenili dve senci. Tatova sta začela lomiti čez ograje in naposled sta izginila v noč. Čuvaj je šel pogledat, kaj so lopovi storili, in v svoje začudenje je zagledal velike luknje v zidu. — Opravi se je in šel na policijo naznaniti spretnost lopovov, ki pa sta bila že davno na varnem.

Iz Sv. Križa pri Trstu. Socialno-demokratski terorizem. Veliko klesarjev iz Sv. Križa hodi delat v Nabrežino. Socialni demokratje so do danes veliko narodnih klesarjev prisilili, da so se morali organizirati pri njih. V zadnjem času pa se je začelo svitati tudi pri klesarjih. Zavzela se je za njih Nar. del. organizacija, ki je ustanovila v Sv. Križu podružnico. In oni klesarji, ki so bili pod pritiskom organizirani pri socialnih demokratih, se pridružujejo Nar. del. organizaciji. Toda socialni demokratje jim žugajo, da bodo izgubili delo vsi oni, ki ne marajo biti pri njih organizirani. Dne 10. t. m. se je pripetil prvi slučaj, ki je velika vnebovpijoča krivica. Delavec Ivan Pence iz Sv. Križa je bil namreč vsled socialno-demokratskega terorizma odpuščen iz službe. Bil je v službi pri podjetniku Benvenuti v Nabrežini. Ko pa so socialni demokrati izvedeli, da je organiziran v Nar. del. organizaciji, so grozili, da stopijo v štrajk, ako podjetnik ne odpusti tega delavca. Povelje, da morajo tako postopati, imajo seveda od tajuika klesarske organizacije Albina Ivantschan. Omenjeni delavec Ivan Pence, je moral z ozirom na to zapustiti delo. Prišel je ob krhli zaradi socialnih demokratov, katere prav nič ni sram tako postopati napram delavcu. Ko je podružnica N. D. O. v Sv. Križu izvedela, kaj se je zgodilo, je poslala takoj zastopnike v Trst, ki so celo zadevo naznanili centrali N. D. O., katera je nemudoma napravila ovadbo. Teroristi bodo torej kaznovani zaradi izsiljevanja. Tudi pri zidarski obrti se je vršila lanske leto taka gonja. Toda N. D. O. je nastopila odločno in je razdružila socialno-demokratski terorizem. In tako bo tudi v Nabrežini pri klesarski obrti. Vsi oni, ki simpatizirajo z N. D. O. in so pri socialnih demokratih samo pod pritiskom, naj se pridružijo N. D. O. brez skrbi in bojazni, zakaj N. D. O. jih bo že branila in bo pustila socialno-demokratske hujšakače ostro kaznovati. Vsaka krivica, ki se pripeti članom N. D. O., naj se nemudoma naznani odboru podružnice N. D. O. v Sv. Križu, ki bo sporazumno s centralnim vodstvom v Trstu nastopal proti vsem podobnim krivicam, kajti ta terorizem mora biti strt.

Najnovjša telefonska in brzojavna poročila.

KOLIKO BOLNIH IN RANJENIH JE V BELGRADU.

Belgrad, 16. marca. Po uradnem izkazu se nahaja v belgradskih bolni-
cah 1054 ranjenih in bolnih.

DEPUTACIJE V SOFIJI.

Sofija, 16. marca. Ministrski predsednik Gešov in predsednik so-
branja dr. Danev sta sprejela danes
v zbornici 700 delegatov okrajev Si-
listrija, Dobrih in Balčik, ko so pred-
nesli svojo prošnjo in zahtevo, da naj
jih vlada nikar ne izroči tuji državi,
in da naj stori vse, da prepreči, da bi
prišli ti kraji pod rumunsko oblast.
Gešov in dr. Danev sta dala deputa-
ciji zagotovilo, da bo bolgarska vlada
pri odločujočih državah razložila
vse želje in zahteve deputacije, kot
predstavitelja naroda in vse mogoče
storila, da obvaruje državo pred tak-
šno krvavo amputacijo. Tudi radi vo-
jakov-junakov že, ki prelivajo svojo
kri v daljnih krajih za domovino,
mora vlada in bo tudi vse storila, da
jih ne oropa domovine. Sploh pa upa
bolgarska vlada v pravičnosti velesil,
da ne bodo dovolile sprememb
taistega, kar so same z Rusijo vred
pred 35 leti ustvarile.

Sofija, 16. marca. Dr. Danev od-
putuje v Petrograd, da bo prisostvo-
val razpravam konference, ki obrav-
nava bolgarsko - rumunski spor.

FRANCIJA JE MIROLJUBNA.

Pariz, 16. marca. Pri vojaških
paradah, kjer je bil predsednik re-
publike predmet splošnih ovacij, je
taisti se izrazil, da se Francija hoče
obdržati na vsi višini, kot je in da jo
pri vseh njenih pripravah vodijo edi-
no le miroljubni nameni. Miroljubna
politika bo politika Francije tudi v
zanaprej.

PREBIVALSTVO JE ZADOVOLJNO.

Pariz, 16. marca. Predsednik z
vojnim ministrom in senatom je imel
pomladansko inšpekcijo armade, ob
kateri priliki je bil od prebivalstva
burno pozdravljan.

GRŠKE ZMAGE.

Atene, 16. marca. Ob burnem
pozdravljanju prebivalstva so zased-
le grške čete otok Samos.

Atene, 16. marca. Koresponden-
čni urad poroča, da so grške čete za-
sedle Premeti; Turške čete so se
umaknile v Berat.

DEPUTACIJA IZ JANINE.

Atene, 16. marca. Pred presto-
lonaslednika Konstantina je prišla iz
Janine deputacija obstoječa iz žu-
pana, matija in notablov, ki so pre-
stolonaslednika poprosili, da bi pri-
sostvoval pri Te Deum, ki se bo ob-
hajal v mestu. Prestolonaslednik je
želji ugodil.

FRANCOSKI PARNIK FREICYNET.

Pariz, 16. marca. Od Turkov za-
držana ladja »Freicynet« je bila pre-
iskana in ker se ni našlo na njej nič
kontrabanta je bilo odrejeno, da se
izpusti.

REVOLUCIONARNI ČASTNIKI.

Carigrad, 16. marca. Skupina
častnikov je podala velikemu vezirju
memorandum, kjer se pravi, da po-
slednja mladoturška revolucija ni dr-
žavi čisto nič koristila in se je sedaj
vlada izkazala za nezmerno voditi
stranko države in da naj zato odstopi
in prepusti usodo države boljši in
energičnejši vladi.

POGOJI ZAVEZNIKOV IN MINI-STRSKI SVET.

Carigrad, 16. marca. Ministrski
svet se je pečal o mirovnih pogojih
zaveznikov in dal nato turškim za-
stopnikom nove inštrukcije.

HAMIDIJE.

Carigrad, 16. marca. Tukajšnji
listi poročajo, da je križarica Ham-
midie pasirala arhipel.

ZOPET KOLERA.

Berlin, 16. marca. L. A. poroča,
da so se slučaj kolere v poslednjem
času v Drinopolju tako pomnožili,
da preti resna nevarnost.

Carigrad 16. marca. Včeraj sta
se pojavila dva slučaja kolere.

TURŠKI LISTI IN POGOJI ZA-VEZNIKOV.

Carigrad, 16. marca. Tukajšnje
časopisje se z velikim ogorčenjem
peča z mirovnimi pogoji zaveznikov.
Posebno »predržna« se mu zdi za-
hteva po kapitulaciji pripadnikov bal-
kanskih držav, kot tudi zahteva po
privilegijah pravoslavne

OPOZICIJA V SOBRANJU.

Sofija, 16. marca. Včerajšnja iz-
java ministrskega predsednika Ge-
šova je bila predmet razpravljanja.
Vodje opozicije so se izrazili, da za-
služi država pomoč in da ji to pomoč
tudi dajo na razpolago.

AKCIJA HAMIDIJE, SRBSKO ČA-SOPISJE IN SRBSKO JAVNO MNENJE.

Belgrad, 16. marca. Akcija kri-
žarice »Hamidie« se različno presoja
in je splošno predmet razpravljanja.
Nekateri trdijo, da je akcija v najoži-
jezi z avstrijsko-albansko politiko.
»Politika« prinaša vest, da so avstrij-
ski pristaniški uradi dali Hamidie
varstvo, ko se je umaknila od Medue
in da je ladja potem, ko je odpelala na
široko morje, snela turško zastavo in
razčesala avstrijsko, da bi tako pre-
motila na straži stoječe ladje in ušla
nevarnosti. »Piemont« trdi, da ladja,
ki je bombardirala, sploh ni bila tur-
ška ladja.

Belgrad, 16. marca. Črnogorski
viadi je bila poverjena naloga, dobiti
tečnih informacij o akciji Hamidie in
o vsem, kar je s tem v zvezi.

JAVNO MNENJE.

Belgrad, 16. marca. Javno mne-
nje, ki je položaj v zadnjih dneh pre-
sojalo optimistično, je zopet črno-
gledlo. Vlada sploh veliko ogorčenje
ker se je vojna akcija izvršila na
ozemlju, o katerem so velesile trdile,
da je nevtraln.

SRBI IN ČRNOGORCI BODO ZA-ČELI ALBANCE SMATRATI ZA OBOREŽENEGA SOVRAŽNIKA.

London, 16. marca. Vsled nepre-
stanega oboroževanja arnavtov in
zaradi raznih sovražnih izjav na al-
banskem kongresu bi se moglo zgo-
diti, da bodo Srbi in Črnogorci sma-
trali Albance za sovražnika kot Turke
in da bodo nastopili proti njim z vso
silo in jim odvzeli ozemlje in si tako
zagotovili varnost.

Črnogorski delegat Popović je
dejal »Reuterju«, Albanija, ki ofi-
cielno kot država obstaja in ki je od
vseh zaveznih držav v principu tudi
pripoznana še na tržaškem kongresu
se izrazila, da obstaja med njo in
Srbi sveta vojna. Važno je tudi, da
se je kongres vršil pod protektorat-
om Avstrije, ki odločuje o usodi Za-
veznikov.

Na to izjavo so albanski krogi
zanikali, da bi se bili kedaj izrazili,
da obstoja med njimi in Srbi vojna.
So res hitro pozabili, takoj z
mačkom!

SRBSKI TRANSPORTI IZ SO-LUNA.

Solun, 16. marca. V Solunu se
vkrcajajo še daljše čete srbske ar-
made, ki je namenjena pred Skader.
SRBI IN GRKI IN NJHOVI ODN-OŠAJI.

Solun, 16. marca. Odposlaništvo
srbskih trgovcev je došlo sem, da
preiskuje razmere, v koliko so te
ugodne za srbski izvoz v Solun.

BOLGARSKE ČETE ZAPUŠČAJO SOLUN.

Solun, 16. marca. Oddelek bol-
garskih čet in baterij je zapustil So-
lun.

OBLEGANJE DRINOPOLJA.

Sofija, 16. marca. Oblegovalne
priprave med Drinopoljem se ojaču-
jejo in izpopolnjujejo. Postavljenih je
novih 14 pozicijskih topov. Mesto so
že pričeli s temi topovi obstreljevati.
Pričakuje se boljših uspehov, kot do-
sedaj. Na to se tudi nanaša pričako-
vanje, da trdnjava kmalu pade.

Berlin, 16. marca. L. A. poroča
iz Berlada, da se je pričelo bombar-
diranje Drinopolja. Udeleženi bom-
bardiranja so v prvi vrsti srbski to-
povi. Vojških beguncev število se
množi. 107 vojakov in 6 častnikov je
pribežalo k Srbom; 87 vojakov in 2
častnika k Bolgarom; prignali jih je
glad.

ŠUKRI PAŠA BOLAN, ODPSTOPIL. POSLEDICE.

Berlin, 16. marca. L. A. poroča
iz Pariza: Glasom depeše, ki je došla
iz Carigrada je Šukri paša, koman-
dant Drinopoljske posadke radi bo-
lezni odložil vrhovno poveljništvo,

kar se smatra za znak skorajšnje
kapitulacije.

SMRT SRBSKEGA POSLANIKA VUIČA.

Belgrad, 16. marca. Vlada je
sklenila, da da srbskega poslanika
Vuiča, ki je umrl na Rjeki na državne
stroške pripejati v Belgrad.

SPALAJKOVIČ V AVDIENCI PRI KRALJU.

Belgrad, 15. marca. Kralj Peter
je sprejel srbskega poslanika v So-
fiji Spalajkoviča v enourni av-
dienci.

ZVEZA MED PRIZRENOM IN DRAČEM.

Belgrad, 16. marca. Zveza med
Prizrenom in Dračem je postavljena,
s čemur je vložena Zveza z armado
pred Skadrom.

BANDITI UJETI IN OSVOBOJENI.

Polja, 16. marca. Policija je pre-
gledala neko hišo in tam našla pet
že dolgo zasledovanih banditov. Pri
transportu banditov je pa policijo
napadla četa drugih oboroženih ban-
ditov. Začelo se je klanje, ki je imelo
za posledico smrt enega stražnika,
tri hudo ranjene; banditi ujeti in na-
padalci so zbežali.

NESREČA NA PROGI.

Lvov, 16. marca. V Mošiški
sta trčila skupaj dva tovarna vlaka.
Vlakovodja in konduktar prvega
vlaka sta bila mrtva na mestu. En
konduktar je umrl za ranami; sedem
vagonov se je razbilo na kosce.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

S tužnim srem naznanjamo vsem
sorodnikom, prijateljem in znancem
prežalostno vest, da je naš nepozabni
oče, ded in praded, gospod

Mihael Pučnik
zasebnik

previden s tolažecni svetlostjstvi,
dne 16. marca v 95. letu svojega živ-
ljenja po kratki bolezni mirno v Go-
spodu preminul.

Pogreb nepozabnega pokojnika
bode v torek, dne 18. marca, ob 4.
uri popoldne na tukajšnje pokopa-
lišče.

Sv. maše zadušnice se bodo brale
v raznih cerkvah.

Predregga pokojnika priporo-
čamo vseni v blag spomin.

V Kranju, dne 16. marca 1913.

Žalujoči ostali.

Venci se hvaležno odklanjajo.
Brez vsakega posebnega obvestila.

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasne
krila, kostume,
nočne halje,
perilo in vsako
modno blago.

Solidna tverdka:

M. Krištof - Bučar
Ljubljana, Stari trg 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v

otroških oblekah

:: in krstni opravi. ::

Izvežbani in solidni

kamnoseki

za umetni kamen in betonska
dela

se sprejmejo takoj v večjo
betonsko tovarno v Ljubljani

Ponudbe pod »Kamnosek« na
»Prvo anončno« pisarno v Ljub-
ljani.

182

Senzacija za Veliko noč!

Velikanska zaloga oblek za gospode in dečke.
Krasna izbira kostumov za dame in deklice v
najmodernejših faconah in najsolidnejšem blagu.

Postrežba točna in solidna. Cene priznane nizke.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Posebna specialiteta likerja

Posebna specialiteta likerja

Prva delavnica
v Ljubljani za popravila
vseh vrst čevljev

Hitra in trpežna izvršitev po nizki
ceni. Prešernova ul. 9 na dvorišču.

V plačilne težkoče zašli trgovci
in industriji

se ranžirajo

najhitreje in popolno diskretno
in se v to svrho tudi denar pre-
skrbi.

Vprašanja pod »Filijalka Ljub-
ljana« na upravo »Dneva«.

146

400.000 frankov

z mesečnim vplačilom samo K 4.75 se zamore
dne 1. aprila 1913

z renomirano turško državno srečko iz l. 1870
zadeti!

Varno naložen denar, zasigurani dobitki! Skupine srečk v različnih kom-
binacijah na mesečne obroke od 3 K višje. — Zahtevajte prospekt!

Ceške industr. banke glavno zastopstvo v Ljubljani.

KRI, Cvetoča zunanost, zdravje, 50% prihranka na denarju v gospo-
dinjstvu, tudi na mleku, sladkorju dosežejo, dobe vsi ki ne
MOČ, pijejo drugega za zajutr, južino kakor dr. pl. Trnkóczy-ja
ŽIVCE, sladni čaj, znamko Sladn. Dojenčki, ki se jih vzrudi s
sladinom, zmešanim z nekaj mleka in sladkorja, se
občuduje. Ta vzreja stane polovico tega kakor druga
SPANJE DA otroška redilna sredstva. Bolezen in umr-
ljivost ponehjuje. Sladni čaj ni sladna kava,
SLADNI ČAJ. ki zgubi pri praženju na redilni vrednosti.
Pohvalna ponovna naročila prihajajo dan
na dan izdeljatelju: Lekarna Trnkóczy v Ljubljani, ki je dal vzrediti
s sladnim čajem svojih osem zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 za-
vojev po ¼ kg 4 K franko. Zavoj 5 kg po 15 zavojev 10 K franko.
¼ kg zavoji po 60 vin. povsod, tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na
Dunaju v lekarnah Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse 100, Radetzkyplatz 4,
Josefstatterstrasse 25; v Gradecu: Sackstrasse 4.

Priporoča se nova speci-
alna modna trgovina za
: gospode in dečke :
J. KETTE
Ljubljana, Franca Jožefa
cesta št. 3.

Zadnje novosti!

Priporoča se največja izbira spomlad-
nih kostumov, modernih jop in plaščev,
vrhnih kril za

dame in deklice.

Za gospode in dečke

velika izbira oblek, površnikov, nepre-
močljivih pelerin najnovejšega kroja.
— Radi neznatnih stroškov cene brez
konkurence.

Konfekcijska trgovina
A. Lukič, Ljubljana
Pred škofijo št. 19.